

RIU DEL PUIG I SANT MIQUEL DE CASTELLÓ

Garrotxa

Dels Hostalets d'en Bas a Sant Miquel de Castelló pels gorgs del riu del Puig i el Camí Ral

Distància	15 km
Desnivell acumulat	683 m
Nivell de dificultat	Moderat
Data	8 de juliol de 2020
Cartografia	Editorial Alpina: la Vall d'en Bas i les Preses (1:15000)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/riu-del-puig-i-sant-miquel-de-castello-53119873

L'altiplà comprès entre —citant-les de nord a sud— les serres de Llancers, Cabrera, el Pla d'Aiats i la de Mateus, és solcat per una xarxa de torrents que s'estimben pels sallents dels cingles de Falgars que el separen de la plana d'en Bas, nodrint la capçalera del Fluvià. Les seves déus principals, en aquest curs alt, són el riu del Puig i el torrent de la Faja, objectius de la caminada que proposem.

Itinerari de contrastos i varietat paisatgística. La plana és una fossa tectònica —tota la contrada forma part de la coneguda com a Falla d'Amer o del Brugent— reblerta pels sediments d'un antic llac fruit del barratge del Fluvià per colades volcàniques. Contrasta amb l'abruptesa dels cingles que l'envolten, solcats d'antics camins, com el ral de Vic a Olot, una important via de comunicacions. Tant que, al s. XVIII, el tram que uneix la Garrotxa amb l'Osona pel Grau d'Olot —una altra de les fites de l'itinerari— s'hi va fer una gran obra d'enginyeria per a millorar-ne l'accés. La darrera fita és Sant Miquel de Castelló, església d'un antic castell roquer feu del vescomtat de Bas.

Es tracta d'un itinerari circular fàcil on l'únic tram que requerirà la nostra atenció és el del riu del Puig, atesa la concurrència de diversos corriols i perquè, en algun punt, ens haurem d'ajudar amb les mans per progressar. Per la resta els camins són fressats i força evidents. D'altra banda disposem de diverses opcions per escurçar-lo. Una primera seria retornar pel camí ral. O davallar als Hostalets des de Falgars, tant pel camí de la Portellera com pel de les Tres Creus.

Accés

Partim i retornem als Hostalets d'en Bas on trobem un ampli aparcament a l'entrada del poble, al que hi accedim des de la C-153 (antiga Vic-Olot).

Els Hostalets d'en Bas (489m)

El poble va créixer al peu del camí ral de Vic a Olot, principalment durant el s. XVIII, tal com ho testimonien les nombroses llindes dels portals a banda i banda d'aquesta via, avui anomenada carrer de Vic, on s'hi establiren diversos hostals —origen del nom— com l'Hostalet i can Llonga. L'altre carrer que conforma el petit nucli és el de la Teixeda amb les característiques llargues balconades de fusta florides. El conjunt és catalogat com a històric-artístic.

Partim de davant de l'església de Santa Maria sortint del poble per la carretera de la Parcel·lària (SE) (1). Aviat trobem un primer indicador de camins. Pel de la dreta podem retornar si decidim escurçar l'itinerari des de Falgars seguint el camí de les Tres Creus i passant pel mas de la Clapera, ben identificable per les arcades que envolten l'edifici. Més enllà, i per la mateixa mà dreta, trobem un altre indicador. És el del camí de la Portellera. Ben aviat, en passar el Fluvià per un pontarró, ens cal deixar l'asfalt.

- (1) Procés de concentració parcel·lària endegat l'any 1966 per a millorar el repartiment de les terres de conreu de la plana i assegurar el manteniment de les explotacions agropecuàries.

Molí de l'Aubert (481m)

Aquí es barregen el riu del Puig amb el torrent de la Faja, el del salt de la Coromina, que visitarem, i que ara s'anomena de Falgars.

Just passat el pontarró fem un gir de 90° a mà dreta. Aviat trobem un tram enllosat i poc més enllà el Moli Vell on virem novament 90° a mà dreta, creuant un torrent on hi ha un altre pontarró per al cas de que el cabal sigui considerable. El camí ral marxa a mà esquerra, però nosaltres seguim recte, doncs la nostra intenció és visitar els gorgs. A la següent bifurcació anem a l'esquerra (S).

Caminem pel marge hidrogràfic dret del torrent, per entremig d'una arbreda replantada, passada la qual comencem a guanyar alçària. Atenyem l'altre riba per una passera de fusta. Poc més enllà, trobem el camí de la Cidera, que s'ajunta al nostre per la dreta. I al marge dret, la font de les Fogoses. Guanyem de nou el marge dret per sobre d'uns grans blocs de pedra.

Entrem a la zona dels gorgs, on el pendent s'accentua, amb un seguit de corriols que ens poden despistar. N'hi ha algun que mena al camí ral.

Successivament visitem els gorgs de l'Ansot, dels Cristians i de l'Olla. Passat aquest darrer trobem una bifurcació on anem a l'esquerra. (2)

No ens cal caminar gaire per localitzar un corriol senyalitzat amb una fita que s'enfila a mà dreta pel que podrem fer dreuera. Continuem a l'esquerra, pel camí més fressat, fins a sortir al camí ral.

- (2) Pel camí de la dreta guanyaríem la part superior del salt de l'Olla i, pel mirador del Petró, flanquejant als peus de la Tosa de Pujolriu i les Fontiques, podríem pujar a la font de les Marrades.

Camí ral de Vic a Olot (664m)

Des de temps immemorials fou la principal via de comunicació entre Osona i la Garrotxa, fins que la construcció de nous vials, a primeries del s. XX, varen relegar-lo a la funció de camí ramader. El tram més complicat de l'itinerari és el que uneix el Collsacabra amb la plana d'en Bas, el que es coneix com les Marrades del Grau d'Olot.

Per la reorganització del Principat en corregiments arran del decret de Nova Planta, el de Vic abastava també la Garrotxa i el Ripollès. Al s. XVIII, entre els anys 1729 i 1731, es va portar a terme una important obra d'enginyeria al camí ral i particularment al Grau d'Olot, empedrant-lo totalment. Totes les poblacions del corregiment estaven obligades a aportar-hi mà d'obra, toquessin o no amb el camí: es va considerar una obra estratègica. El seu aïllament ha permès que es conservés. El 2010 s'hi va fer una important intervenció de recuperació entre l'Hostal Vall i l'Hostalot.

Enfilem doncs pel camí seguint les sinuoses llaçades. Al punt anomenat la Pixanera dels Matxos (o Pixador dels Matxos) comença un tram d'empedrat continu fins a l'Hostalot. Mes amunt, a la font de les Marrades, en brolla una aigua fresquíssima per joia dels viatgers d'ahir i d'avui. Just entremig de la darrera gran marrada, al costat d'un pal de senyalització del camí ral, en surt un corriol que mena a la Mina dels Bandolers.

Mina dels Bandolers (885m)

El nom primigeni és el d'Esquei del Grau. És una trinxera rectilínia de 51 metres de llargària, orientada de nord a sud amb un desnivell màxim des del cantell superior al fons d'uns quatre metres. Desproveïda de sostre, té una amplada mitja d'un metre vint. És d'origen natural produït pel desplaçament del rocam.

Se li atribueix la funció d'amagatall de lladres de camí ral. Conta la llegenda que s'hi feien fonedissos a la justícia fins que varen detenir i fer cantar una «lloca» (informadora o còmplice), pastora d'un mas de la rodalia. Els van penjar d'una de les bigues de l'hostal del Grau, anomenada des de llavors com «la biga dels penjats». Més amunt, sobre el turó, podrem gaudir d'una bona vista de la contrada.

Hostal del Grau (892m)

Bonic edifici amb cinc arcs a la porxada. Com indica el seu nom feia la funció d'hostal de camí ral. Actualment segueix la tradició, ara dedicat a l'allotjament turístic. És documentat d'ençà el s. XIV però hom creu que anteriorment era una fortificació depenent del castell de Bas.

Passat l'hostal trobem una bifurcació de camins. Seguim a mà esquerra el camí ral per visitar el pont de l'Hostalot i hi retornem. Hi ha uns indicadors de senderisme. Baixem a creuar el torrent de l'Hostalot i guanyem alçària pel Pla de la Tosa fins a sortir a la carretera de Falgars. En aquest tram l'itinerari és poc definit. D'aquest punt en parteix el camí de la Portellera, per on podem escurçar la caminada. Seguim a mà dreta la carretera i, poc més amunt, creuem el torrent de la Faja. Per veure'n el sallent ens cal continuar uns metres més.

Salt de la Coromina (921m)

El torrent de la Faja salta el cingle per un desnivell de setanta cinc metres. El nom li ve de la propera pairalia de Falgars. És el millor observatori del salt dons, des de baix, la vegetació impedeix veure'l amb tota la seva magnitud.

Continuem per la carretera fins a Falgars on visitem l'església de Sant Pere. Aquest és un tram del GR 2. D'origen romànic, se'n tenen notícies d'ençà el s. XII com a parròquia del bisbat de Vic. Con tants de la contrada, sofrí els efectes dels terratrèmols del segle XV i diverses reformes posteriors.

Des d'aquí, vers el N, podem albirar el nostre darrer objectiu: Sant Miquel de Castelló, al que ens hi adrecem carretera enllà.

Una bifurcació a mà dreta ens assenyala en camí de les Tres Creus, per on podríem retornar als Hostalets. A partir d'aquí el camí és pista de terra batuda que ens mena al mas de Pibernat. No podem accedir-hi directament, ens cal vorejar-lo per un camí fins al Portell, un grau guanyat a la roca, des del que pugem a Sant Miquel de Castelló.

Sant Miquel de Castelló (953m)

Situat sobre un turó a l'extrem oriental de la serra de Llancers. Tot i la versemblant hipòtesi exposada en un plafó de l'entrada, l'única constància que en tenim és que havia estat la capella del castell feu dels vescomtes de Bas. I malgrat que la fortalesa apareix esmentada documentalment d'ençà el s. XI, de l'ermita no n'hi ha notícies posteriors. Des del 1974 el lloc ha estat habilitat com a refugi per Grup Excursionista i Esportiu Gironí. És una bona talaia sobre la plana d'en Bas.

Retornem al Portell i, poc més enllà, atenyem una bifurcació. Per l'esquerra, marxa el camí de Joanetes, per on segueix el GR 2. Nosaltres anem a la dreta, per un ombrívol camí de fort pendent que ens deixa a les primeres cases aïllades del nucli dels Hostalets. Després d'un tram d'asfalt hi retornem pel carrer de Vic, o el que és el mateix, l'antic camí ral, fins al punt d'inici davant l'església de Santa Maria.